

Pracují na dostupnosti bioosiv

Lepší dostupnosti osiv a odrůdy pro ekologické a low input zemědělské systémy má pomoci mezinárodní projekt ECOBREED. Jedná se o pětiletý evropský projekt, který bude probíhat v letech 2018–2023. Zaměří se na rozvoj metod, strategií a budování infrastruktury pro ekologické šlechtění s cílem nabídnout ekologickým zemědělcům odrůdy se zvýšenou odolností k biotickým a abiotickým stresům, s efektivnějším využíváním živin a vyšší kvalitou.

David Bouma

Informoval o tom Výzkumný ústav zemědělský, v.v.i., (VÚRV), který se projektu také účastní,

Ing. Dagmar Janovská, Ph.D., v rámci projektu Ecobreed působí jako odpovědná řešitelka Foto David Bouma

v tiskové zprávě. Zkoumat se bude čtveřice plodin – pšenice setá a tvrdá, brambor, sója a pohanka. Ústav uvádí, že nedostatečný rozvoj šlechtitelství pro ekologické zemědělství je jedním z bariér jeho rozvoje.

Výjimky na konvenční osivo

Nedostatek ekologických osiv je v řadě evropských zemí řešen formou udělování výjimek na po-

užívání nemořené konvenční osiva, tato možnost však bude v budoucnu postupně omezována. Podle nového nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 848/2018 o ekologické produkci a označování bioproduktů, které bude v platnosti od 1. 1. 2021, by se mělo udělování výjimek pro využívání konvenčního nemořené osiva v ekologické produkci zrušit nebo výrazně omezit k 31. 12. 2035. Je proto potřeba se na tuto situaci připravit. VÚRV dále připomíná, že nové nařízení poprvé definuje pojem ekologická odrůda vhodná pro ekologickou produkci. Veškeré kroky a postupy šlechtění by v budoucnu podle nového nařízení měly probíhat v podmínkách ekologického zemědělství.

V ČR bylo za posledních pět let na Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ) podáno 6810 žádostí o výjimku na využití konvenčního osiva pro ekologickou produkci. Z tohoto počtu byla výjimka udělena v 95 % podaných žádostí. Podle údajů ÚKZÚZ bylo v roce 2018 podáno 1462 žádostí o výjimku z ekologické produkce na využití konvenčního neošetřené osiva. V 95 % případů byla výjimka udělena. Na tiskové konferenci k projektu uve-

dl Ing. Jiří Urban z ÚKZÚZ, že podle jeho odhadu jsou na orné půdě používána bioosiva na necelých 25 % ploch. Zbytek jsou konvenční osiva buď nemořená, nebo

Ing. Jiří Urban hovořil o míře využívání bioosiv Foto David Bouma

ošetřená biologickými mořidly. V případě brambor je 100 % sady konvenční, stejně to platí u trvalých kultur (ovoce, vinice, chmelnice), kde je generální výjimka na používání konvenčního rozmnožovacího materiálu.

Finance z evropského programu

Projekt je financován z evropského programu Horizont 2020

a koordinuje ho Slovinský výzkumný zemědělský ústav. Podílí se na něm dalších 24 partnerů, z toho 14 výzkumných ústavů a univerzit, devět soukromých společností zabývajících se šlechtěním a dvě sdružení z 15 zemí včetně mimoevropských. Výzkumný ústav rostlinné výroby (VÚRV) v projektu zodpovídá za vedení výzkumu zaměřeného na pohanku a spolupracuje v aktivitách zaměřených na hledání tolerance či rezistence pšenice k vybraným houbovým chorobám. Dalšími z tuzemských řešitelů jsou Selgen, a. s., (odrůdy pšenice vhodné pro ekologické zemědělství) a PRO-BIO obchodní společnost, s r. o., (přenos výsledků výzkumu do praxe, participační šlechtění a podobně). Celkový rozpočet projektu je 5,8 mil. eur, připomněla na tiskové konferenci Ing. Dagmar Janovská, Ph.D., která v rámci projektu působí jako odpovědná řešitelka za VÚRV. Do ČR podle ní půjde kolem 0,5 mil. eur.

Během následujících čtyř let budou účastníci projektu Ecobreed u vybraných plodin identifikovat genetickou a fenotypovou variabilitu v morfologických znacích, toleranci nebo rezistenci vůči abiotickým a biotickým

Za vedení výzkumu zaměřeného na pohanku odpovídá tuzemský Výzkumný ústav rostlinné výroby Foto David Bouma

stresům. Sledovat se budou také obsahy vybraných nutričních látek, vyhodnocovat potenciál genetické variability pro lepší využívání živin a potenciál zvýšení konkurenceschopnosti vůči plevelům. Dalším cílem bude optimalizace produkce a množení osiva prostřednictvím vylepšené agrotechniky. Do projektu je zahrnuto i praktické vzdělávání zemědělců v oblasti

ekologického šlechtění. Jedná se například o participační šlechtění, ve kterém je aktivní účast zemědělce na šlechtitelském procesu nedílnou součástí. „Šlechtitelská společnost v takovém případě v určité fázi šlechtění předá materiál zemědělcům a ti si odrůdu dotvoří do materiálu, který je pro jejich podmínky nejvýhodnější,“ uvedla Ing. Janovská.

Potřebují odolnější odrůdy plodin

(dab) – Šlechtění odrůd pro ekologické zemědělství není zcela jednoduché. Vzhledem k tomu, že mají zemědělci v tomto systému hospodaření omezené možnosti ochrany a výživy, potřebují odrůdy lépe odolávající škodlivým činitelům s lepší schopností osvojovat si živiny. Vzhledem k dosavadní možnosti využívat výjimku pro konvenční osiva nebyl ani dostatečný tlak na šlechtitele, aby se tvorbou odrůd určených přímo pro ekologické zemědělství zabývali.

Další překážkou pak může být riziko menšího odbytu, které nezaplátí náklady na šlechtění. Jednou z možností, jak se s uvedenými problémy vypořádat, je využití takzvaného heterogenního materiálu. O těchto tématech se hovořilo na tiskové konferenci k projektu Ecobreed, kterou uspořádal Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Šlechtit odrůdy přímo pro ekologické zemědělství není z více

šlechtitelský proces, musí být pro ni příslušně velký trh. Minoritní odrůda ho má ale malý a z dalších důvodů není jisté, že se pak peníze dostanou až k šlechtiteli. Proto se takovým šlechtěním zabývají buď státní instituce, nebo je aktivita zastřešena projekty, které platí EU. Ing. Veškma konstatoval, že Selgen pro projekt může nabídnout vysokou variabilitu šlechtitelského materiálu, dovednosti v polním pokusnictví, přehlídky

Konstatoval také, že se zcela přesně neví, jaké parametry má mít odrůda vhodná pro ekologické zemědělství. To by měl ale projekt Ecobreed vysledovat.

— Inzerce —

„Když bude šlechtitel vědět, na jaké parametry se zaměřit, věřím tomu, že pro běžný šlechtitelský program nebude problém tímto směrem šlechtit,“ dodal

Ing. Veškma. VÚRV v tiskové zprávě k projektu obecně uvádí, že ekologické odrůdy by měly mít vyšší odolnost proti chorobám, schopnost efektivnějšího

využívání živin, rychlý počáteční růst či rozložitější trs pro vyšší konkurenceschopnost vůči plevelům.

(Pokračování na str. 17)

Je potřeba ujasnit, jaké vlastnosti by měly mít odrůdy pro ekologické zemědělství Foto David Bouma

důvodů zcela jednoduché. Jak uvedl Ing. Ondřej Veškma, Ph.D., šlechtitel z akciové společnosti Selgen, aby se šlechtitelské firmy zabývaly plodinou, která zaplatí

porostů a podobně. „Pokud bychom měli plně hradit tyto aktivity, které jsou v podstatě výzkumem, nemohli bychom je uskutečnit,“ dodal.

Raxil star

Odraž k vyšším ziskům

- Nejvyšší účinnost proti hnědé skvrnitosti a pruhovitosti ječmene
- Speciálně navržené a zkombinované moderní fungicidní mořidlo pro ječmeny
- Zvýšená odolnost stresovým faktorům

cropscience.bayer.cz

Používejte přípravky na ochranu rostlin bezpečně. Před použitím si vždy přečtěte označení a informace o přípravku. Respektujte varovné věty a symboly.